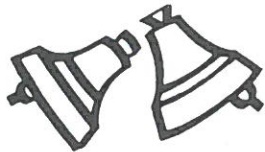

Ansvarig utgivare: Sture Lestander
Redaktion: Jan-Åke Stern, Martti Kaalikoski, Gunnel Lidberg

Satsning

trots lågkonjunktur

Den långdragna lågkonjunkturen fortsätter även 1993. Trots detta görs satsningar på ökad försäljning av skiftnycklar, standardtänger och elektroniktänger. Den ökade försäljningen avser exportmarknader och kan klaras med hjälp av försäljningsbolagen inom Sandvik Saws & Tools. Fr o m den 1 januari 1993 finns "våra" produkter tillgängliga i distributionssystemet. Med en större försäljningsorganisation, effektivt lager och distributionssystem och en väl fungerande produktion i Enköping - allt är "packat och klart" för ett "tufft" 1993!

Information om det aktuella läget, förutsättningarna inför 1993 med tillhörande budget och åtgärdsplan gavs vid möten i matsalen torsdagen den 10 december. Efterfrågan under 1992 har legat på en fortsatt låg nivå. Jämfört med 1991 har försäljningen minskat på Sverige, men ökat något på exportmarknaderna. Leveransservicen på de

s k A-produkterna har under hösten förbättrats avsevärt och ligger sedan några veckor på avsedd nivå.

Inför 1993

Vid informationsmötena beskrev Sture Lestander de viktigaste förutsättningarna inför det kommande året. Från årsskiftet integreras Sandvik Bahco med Saws & Tools distributionssystem. Där får de olika säljbolagen tillgång till skiftnycklarna, standardtängerna och elektroniktängerna. Då finns också möjligheter att via säljbolagen bearbeta nya marknader och nya kunder. Under första halvåret kommer Sandvik Bahco-produkterna att lagerläggas och distribueras från distributionscentralen i Helmond respektive Sandviken. Detta möjliggör samdistribution med produkter från andra produktcenter. Konjunkturutsikerna är för främst Sverige fortsatt dåliga även för 1993. Möjligen kan en viss ökad efterfrågan ske i slutet av året eller i början av 1994.

Ökad försäljning

Trots den besvärliga konjunkturen och den svaga efterfrågan, beräknas försäljningen öka 1993:

Skiftnycklar	+7 %
Standardtänger	+3%
Elektroniktänger	+2%

Den ökade försäljningen är helt att hänföra till exportmarknader och är en effekt av försäljningsorganisationen och distributionssystemet inom Sandvik Saws & Tools. Såväl tillverknings- som A/S-kostnaderna är satta under hård press. Det budgeterade resultatet efter finansnetto är positivt för 1993, berättade Sture vidare.

Fortsatt förändringsarbete

Förändringsarbetet inom Sandvik Bahco fortsätter även nästa år. En betydande satsning kommer att göras på utbildning inom ramen för "Tänk om"-projektet. Utbildningsaktiviteterna kommer i stor utsträckning att anordnas inom respektive produktverkstad och omfatta dels "Den nya produk-

Forts. sid 2

Satsning trots ...

Forts.

tionsutmaningen", dels s k flexibilitetsutbildning. Till följd av att vissa arbetsuppgifter försvinner kommer ett 20-tal verkstadsanställda att övergå från olika servicefunktioner till produktverkstäderna, för att där arbeta med produktion, underhåll etc samt delta i "Tänk om"-utbildningen. Många medarbetare kommer under 1993 att få möjlighet att lära sig flera arbetsuppgifter, berättade Jan-Åke Stern.

Trolig permittering

Till följd av främst stora lager på elektroniktinger, kommer troligen permittering av verkstadsanställda inom produktverkstad Elektroniktinger att tillgripas. Permitteringen kommer i så fall att omfatta ett 40-tal verkstadsanställda och pågå under 25-30 dagar under perioden januari - mars.

Produktionsmål

Vid informationsmötena redogjordes också för produktverkstädernas mål -93 vad gäller produktion, produktivitet och kassationer:

Smedja	+ 5% produktivitet
Skiftnycklar	+15% "
Standardtinger	+15% "
Elektroniktinger	+10% "

Skiftnyckelverkstaden nästan klar!

Först en period med idéer, förslag, diskussioner etc kring ny layout för skiftnyckelverkstaden. Därefter en kort och intensiv period för planering av maskinflyttning m m. Sedan en mycket händelserik period med många aktiviteter för genomförande av layoutförändringen.

Tre flödesgrupper

Skiftnyckelverkstadens nya layout har gjorts med sikte på tre flödesgrupper - små skiftnycklar, stora skiftnycklar och rörtänger. Grundidén är att varje flödesgrupp ska utföra allt, från första arbetsoperation till packning av den färdiga produkten. Vissa utrustningar, t ex för fosfatering, är gemensamma för flera flödesgrupper.

Nästan klar

Skiftnyckelverkstadens "layoutprojekt" är i det närmaste slutfört. I projektarbetet har också ingått att för-

God Jul och Gott Nytt År!

Jag vill passa på tillfället att via Ställskruven tacka alla medarbetare för mycket fina arbetsinsatser under det år som gått. Mycket har hänt och jag kan konstatera - vi är på rätt väg. Även 1993 blir ett arbetsamt år. An-

vänd därför de kommande helgdagarna till att koppla av och "ladda om".

**Jag önskar Er alla
En God Jul och Ett Gott Nytt År!**

bereda tillverkning av den s k Europarörtången. Sju maskiner från Sandvik Belzer i Tyskland har installerats och ytterligare fem är på gång. En annan "detalj" som återstår att lösa, är frågan om produktpackning.

Björn Juhlin berättar:

- Vår aktivitetslista för layoutför-

ändringen omfattade inledningsvis ett 15-tal punkter. Antalet aktiviteter i projektet och därmed aktivitetslistan har vuxit under hand. Vi är nu uppe i ett 40-tal punkter. Allt arbete före och under flyttningen har gått mycket bra. Ärligt talat - det har gått mycket bättre än vad jag vågat hoppas på!

Projektgruppen fr v: Bennet Ernlund, Lennart Lindström, Ingemar Johansson, Björn Juhlin, Evert Kjellén och Stig Eriksson.

Sandvik-stämjärn nästa!

Enligt planerna ska stämjärnsavdelningen också tillverka Sandvik-stämjärn. En testtillverkning av de nya stämjärnen har gjorts av två storlekar. I början av december fick stämjärnsgruppen klartecken från PC Hand Tools i Bollnäs. De i Enköping tillverkade Sandvik-stämjärnen håller måttet!

I Ställskruvens september-nummer gavs beskedet - Stämjärntillverkning kvar i Enköping! Beskedet kom efter det att frågan om stämjärnens framtid hade varit föremål för utredning. PC Hand Tools i Bollnäs, som har produktansvar för stämjärn, slog fast att tillverkningen i Enköping ska omfatta dels stämjärn Bahco 1031, dels vissa storlekar av Sandvik-stämjärn.

Test

Sandvik-stämjärnens utförande skiljer sig från Bahco på ett antal punkter:

- * Standardlängd 140 mm
- * Konisk hals
- * Annan typ av skaft

Under hösten har smidesverktyg för två typer av Sandvik-järnen konstruerats och tillverkats. Därefter har ämnen tagits fram i Smedjan. Översyn har vidare gjorts av stämjärnsgruppens maskiner och utrustning. Vissa anpassningar har därvid gjorts av främst fixturer.

En första testtillverkning har gjorts av stämjärn med 8 respektive 40 mm

bredd. Det största problemet har varit att klara kraven på ytfinitet. Efter prov med olika slipskivor har även denna uppgift lösts på ett tillfredsställande sätt.

I början av december godkände PC Hand Tools i Bollnäs de i Enköping tillverkade Sandvik-stämjärnen.

Carin Eriksson, produktchef för stämjärn i Bollnäs, och Rolf Appelkvist studerar ytfinitet på våra stämjärn.

Flera storlekar

Flera storlekar av Sandvik-stämjärnen är på gång. Nu pågår konstruktion och tillverkning av smidesverktyg för bredderna 10, 12 och 14 mm. Tillverkningen av dessa storlekar kan starta i januari -93, förutsatt att efterfrågan finns på marknaden.

Allvarliga olyckstillbud i verkstaden

Under november månad har två tillbud inträffat på produktverkstad Skiftnycklar.

Det första inträffade på brotschavdelningen. Vid lyft av en brotschsats med hjälp av den telfer som är monterad på maskinen, lossnade ändstoppet på svängarmen och åkvagnen med lasten åkte av och föll till golvet. Några personsador blev det tack och lov inte, men utredningen visade att den bult och mutter som hållit fast stoppet hade lossnat och därför hade detta fallit bort.

Nästa tillbud inträffade vid upprymning av skiftnyckel 8075. Borren bröts av och slungades mot den anställdes huvud, där den träffade och slog sönder glasögonen och skadade ögonbrynet.

Dessa två tillbud lär oss att det är viktigt att rapportera tillbud och skriva olycksrapporter. Det ger oss erfarenheter. I det första fallet hur viktigt det är att följa de besiktningrutiner som finns och i det andra fallet att man ska använda personlig skyddsutrustning.

Gösta Johanson, skyddsingenjör

Utbildning inför NDC

Sandvik Bahco kommer som bekant att anslutas till distributionssystemet (NDC) inom Sandvik Saws and Tools den 1 januari 1993. Från detta datum sker i princip all administrativ hantering av kundorder, tillverkningsorder etc i NDC-systemet. Kommunikationen mellan säljare, distributionscenter och PC Pliers (Sandvik Bahco) sker via ett "nät" bestående av datorer, terminaler och skrivare.

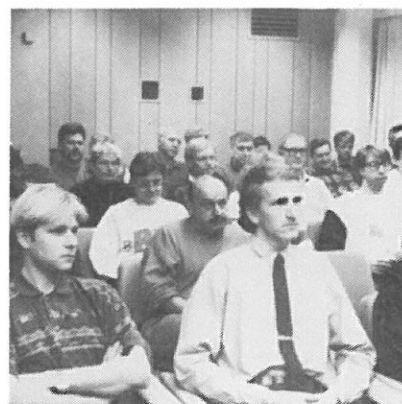
Utbildningsförberedelser

Som bekant är ingen kedja starkare än den svagaste länken. Denna "regel" gäller också i mera komplexa sammanhang, t ex NDC-systemet. Under lång tid har ett omfattande förberedelsearbete

gått pågått inför NDC-anslutningen. Det gäller bl a uppdatering och registrering av en mängd uppgifter (parametrar) i systemet, anskaffning och installation av terminaler, skrivare, etikettutrustning m m.

Som en viktig del i förberedelserna ingår också utbildning och träning av de medarbetare som direkt berörs av systemändringen. Av sammanställningen nedan framgår i stort vilka personalkategorier som genomgår särskild NDC-utbildning:

Kategori	Utbildning
Kundservicepersonal	Kundorder
Planerare/inköpare	Tillverkningsorder
Lagerpersonal	SDC 2-hantering

Montering och slipning med automatik

Inom produktverkstadsområde Elektroniktänger finns intressant modern teknik som har ersatt ensidigt och monotont arbete.

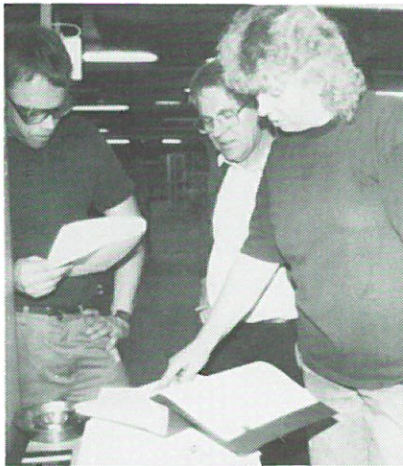

Lennart Bodén

Lennart Bodén, som är arbetsledare på avsnittet berättar:

- Under 1990 jobbade vi med att försöka göra en rationellare eggslip-

ning och ett samarbete med IRB-Teknik startades. En noggrann studie visade att robotteknik var det bästa alternativet. Maskinen installerades våren -91 och den var produktionsklar på hösten, men då flyttade som bekant Lindströms till Enköping och vi fick ett avbrott i inkörningen. Efter den senaste optimeringen av programvaran i augusti -92 går utrustningen mycket bra.

Göran Johansson, Lennart Bodén, och Anki Eriksson ser över dataprogrammet.

- Den nya utrustningen har inte bara gett en rationellare hantering, utan den har även gjort arbetet intressantare för operatören. Jobbet innebär en hel del justering och även en viss dataprogrammering.

- I princip kan man säga att utrustningen slipar eggen och monterar tången "färdig". Operatören drar bara tångens skruvförband med rätt vridmoment så att tången får rätt tröghet i gången.

- Det här är ett utomordentligt bra exempel på hur modern teknik förbättrat och underlättat jobben. Detta skulle vi kunna utnyttja på många fler operationer och på det sättet få bort de mest monotona jobben och därmed också arbetsskadorna.

Anki Eriksson jobbar i gruppen som har hand om maskinen:

-Det är roligare att jobba med roboten än med de gamla utrustningarna, eftersom arbetet då egentligen bara innebär att plocka i och ur maskinen. Nu har vi bland annat fått lära oss lite programmering. Det är väldigt kul att få lära sig något nytt.

Julklappstips!!!

Bahco kamraterna

Succémusicalen **BLOOD BROTHERS**

För första gången i Stockholm på
Intiman

Fredagen den 29 januari -93

"Har Ni hört historien om kvinnan som föder ett tvillingpar en dag, det var två bröder? De var lika som bär, precis samma sort, den ena hon behöll och den andra gav hon bort".

Det är den poetiska inledningen till handlingen i Willy Russells musical BLOOD BROTHERS. Den hade premiär i London 1988 på Albery Theatre och den gjorde stor succé och har belönats med Londonkritikernas pris som bästa musical.

Skådespelare på Intiman är: Evabritt Strandberg, Claes Malmberg, Richard Carlsohn, Thomas Ellerås, Malin Berghagen, Toni Wilkens m fl.

Pris: 175:- kronor/person inkl. resa. Platser på parkett, 3:e och 4:e bänkraden.

Buss avgår från Bussterminalen i Enköping fredagen den 29 januari -93 klockan 18.00.

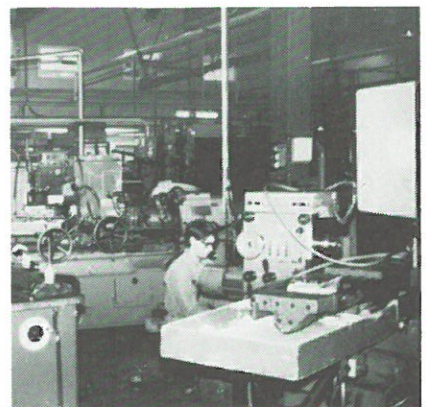
Anmälan och betalning till Karl-Erik Axelsson på Sandvik Bahco, telefon 0171-228 86.

"Europa-rörtång"

Inom produktverkstaden för skiftnycklar och rörtänger har hittills installerats sju av totalt tolv maskiner för tillverkning av Europa-rörtången. Maskinerna kommer från Belzerfabriken i Tyskland.

Europa-rörtången har ett annat utförande än vår Bahco-rörtång. Den är nästan identisk med Bahcos rörtång från 1940-talet.

Bearbetningen av Europa-rörtången innebär fräsoperationer som vi inte har i vår produktion av rörtänger idag. Det innebär ett tillskott av några arbetstillfällen. Rekrytering till dessa jobb sker naturligtvis internt.

Peter Hallman installerar maskinerna från Tyskland.

BAHCOMATEN

Näringsriktigt, gott och billigt!

Styrelsen i verkstaden

Från v: Gunnar Lundblad demonstrerar Eumucon för Anders Ågren (vice VD i Saws & Tools) och Sture Lestander.

I samband med styrelsemötet den 9 december passade bolagsstyrelsen på

att göra verkstadsbesök. Man studerade bl a Eumucon i Smedjan och den nya

layouten i Skiftnyckelverkstaden.

I Smedjan demonstrerades Eumucon av Gunnar Lundblad och Birger Kimson m fl. Smidet fungerade perfekt och Eumucon "spottade" ut en skiftnyckel var 5:e sekund. Styrelsen ville med besöket förvissa sig om att arbetet med smidesutvecklingen i Enköping följer upplagd plan. Ställskruvens utsände kunde notera nöjda ansiktsuttryck och mycket intresserade åskådare som studerade Eumuco-smidet i detalj.

Turen kom sedan till produktverkstad Skiftnycklar och Björn Juhlin, som presenterade de omstruktureringar man gjort för att organisera raka flöden och flödesgrupper. Styrelsen kunde följa skiftnyckelns väg rakt igenom produktverkstaden. Styrelsemedlemmarna var imponerade av att den mycket omfattande layoutförändringen kunnat genomföras på så kort tid och att produktionen av skiftnycklar hade hållits på avsedd nivå trots alla "flyttningsbestyren".

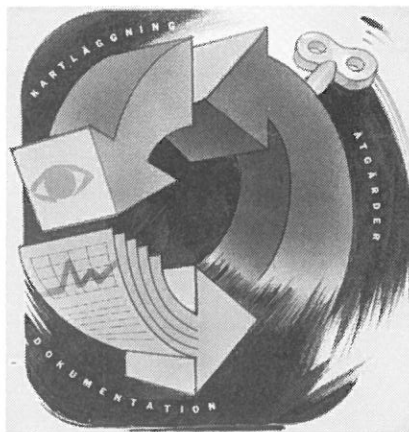
Internkontroll av arbetsmiljön

En ny arbetsmiljölag trädde i kraft den 1 juli 1992. I den nya lagen utvidgas arbetsmiljöbegreppet. Arbetsgivarens ansvar för arbetsmiljön tydliggörs.

Enligt arbetsmiljölagen är arbetsgivaren skyldig att systematiskt planera, leda och kontrollera arbetsmiljöarbetet i företaget. Arbetsgivaren ska också fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och genomföra erforderliga åtgärder för att undvika ohälsa och olycksfall. Arbetarskyddsstyrelsen har i föreskriften "Internkontroll av arbetsmiljön" gett anvisningar för hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas och kontrolleras. Den nya föreskriften gäller från 1 januari 1993.

Internkontroll

Bakom föreskriften om internkontroll av arbetsmiljöverksamheten ligger samma synsätt som gäller för kvalitetssäkring. Det handlar alltså om att även arbetsmiljöverksamheten ska fungera på ett målinriktat och planmässigt sätt och att det ska vara ordning och reda i arbetsmiljöarbetet. Vissa internkontroll förekommer redan nu i många företag och så sker också

Kampanjsymbol

inom Sandvik Bahco. Här sker undersökningar av miljörisker, t ex bullerkartläggningar och arbetsplatsanalyser, sammanställning och uppföljning av statistik över olycksfall, personalomsättning m m. Arbetarskyddsstyrelsens nya föreskrift om internkontroll ökar emellertid kravet på dokumentation av bl a arbetsmiljöpolicy, delegeringsordning, mål och handlingsplaner, rutinbeskrivningar och introduktions- och utbildningsprogram.

Arbetsgrupp ger förslag

Inför det ökade kravet på internkontroll av arbetsmiljön har en arbetsgrupp tillsatts. I arbetsgruppen ingår representanter för de fackliga organisationerna, Företagshälsovården och företaget. Gruppen har till uppgift att med ledning av Arbetarskyddsstyrelsens föreskrift föreslå åtgärder rörande "internkontrollen av arbetsmiljön inom Sandvik Bahco". Arbetsgruppens förslag behandlades av Skyddskommittén den 16 december.

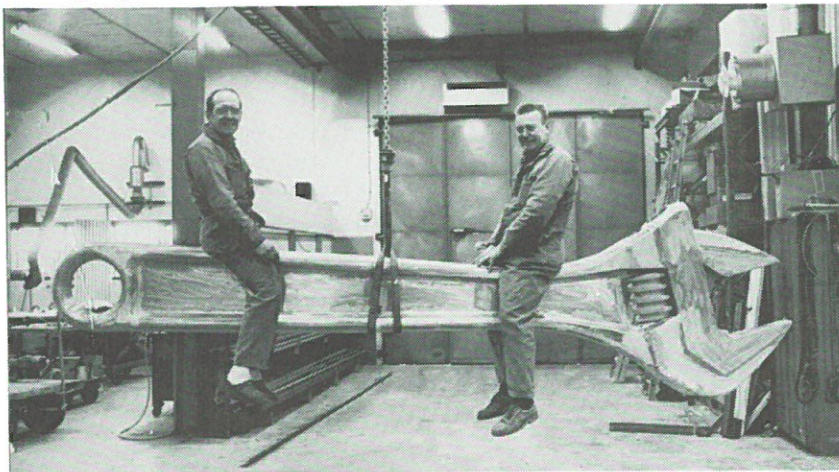
Dokumentation och checklistor

I förslaget från arbetsgruppen ingår en utökad och framför allt samlad dokumentation av handlingar som berör arbetsmiljöverksamheten. Handlingarna ska finnas tillgängliga för de personer som har viktiga uppdrag i arbetsmiljöarbetet, t ex chefer och skyddsombud. I förslaget ingår också särskilda checklistor, som kan användas dels i samband med miljöundersökningar och dels i samband med skyddsronder. Vidare har arbetsgruppen pekat på behovet av information till anställda inom företaget.

Sevilla-skiftnyckeln

Världsutställningen i Sevilla har stängt, men var finns "utställningsskiftnyckeln"? Den 4 meter långa och 450 kilo tunga skiftnyckeln finns idag i Linköping men kommer till Enköping i mars -93!

Sandvik Bahco byter förpackningsprofil

Fr o m årsskiftet 92-93 kommer våra hängförpackade produkter att successivt paketeras i en förpackning med ny design. Den blå färgen som funnits i många år, byts nu mot en mer Sandvik-anpassad färgkombination. Inom Sandvik finns givna ramar om hur förpackningar skall utformas. Det är för att kunden i butiken enkelt skall se att det är Sandvik-produkter, oavsett om det är en såg eller en skiftnyckel, eller att de kommer från olika PC:n. Det kommer dock fortfarande att synas tydligt att det är Bahco-produkter.

För Sandvik Bahco är det en styrka att nu få familjekaraktär med övriga bolag inom Saws & Tools, främst på de viktiga exportmarknaderna.

Nya färger

Färgerna på den nya förpackningen blir svart, vit, grå och "Sandvik"-orange. Utseendemässigt påminner den en del om den gamla, med en svart och vit bård längst upp fast med "Sandvik"-logon istället för "Bahco". Istället för den blåa färgen övergår den svarta färgen i en ljus gråskala längre ner, där Bahco-logon ligger på tvären i vitt. Den ljusgråa färgen gör att produkten framträder tydligare och får ett elegant utseende.

Mer miljövänlig

Plastbubblan som håller fast produkten är av sk PET-plast. En mer miljöpåpassad plast än vad som tidigare

Vårt nya "fejs"!

använts (tex PVC). Pappbrickan är miljögodkänd och blekt med miljövänlig metod. För den tyska marknaden kommer den dessutom att godkännas och märkas med "Die grüne Punkt", vilket är ett krav för att överhuvudtaget få sälja där. När källsortering blir aktuellt är vi redan förberedda genom att plasten och pappan enkelt går att dela isär för att kunna återvinna.

Sverige-paviljongen i Sevilla pryddes bl a av en jättereplik av skiftnyckeln BAHCO ERGO 8072. Utställningsskiftnyckeln, som har tillverkats av Alf Petterssons Mekaniska Verkstad i Mölndal, är en 16 ggr förstoring av originalet. Längden är drygt 4 meter och vikten uppgår till cirka 450 kilo.

Till Enköping

"Sevilla-skiftnyckeln" finns just nu på en specialutställning i Linköping. Där kommer den att finnas till påseende fram till månadsskiftet februari/mars -93. Därefter kommer skiftnyckeln att transporteras till Enköping. Enligt föreliggande planer kommer "maxivarianten" av Bahco-skiftnyckeln att placeras på väl synlig plats i anslutning till Sandvik Bahco.

Förpackningar - mer än man tror

Förpackningar har många funktioner som man ofta inte tänker på:

- Den är ett skydd mot skador under transport.
- Möjliggör att hänga produkten på en exponeringskrok.
- Lyfter fram produkten så att den syns tydligt.
- Fungerar som reklampelare/profilbärare i butiken.
- Är en informationsbärare för teknisk information, streckkoder mm.
- Fungerar som stölskydd genom sin storlek.

Förpackningar försvinner på sikt

Inom Sandvik pågår idag ett projekt där målsättningen är att på sikt kunna minimera förpackningsvolymerna så långt det går. Exponeringssystemen i butikerna skall anpassas och utformas så att produkterna kan hängas upp utan förpackningar. Nödvändig information och reklam skall t ex istället visas med fasta skyltar som enkelt kan bytas ut.

Det finns en klart uttalad policy från koncernledningen att alla produktcenter i framtiden skall bli mer miljömedvetna i hela produktionsprocessen, från råvara till att produkten finns hos kunden.

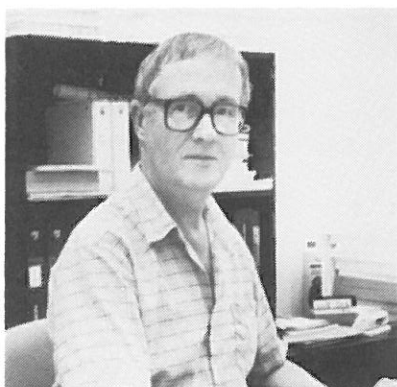
Hans Svensson

Med målsättningen att koncentrera verksamheten till mindre ytor har "Höghuset" i stort sett tömts och personalen har flyttat till kontorslokaler närmare tillverkningen.

Ställskruven frågade några av dem som flyttat hur det känns nu när man installerat sig i de upprustade lokalerna, som ursprungligen uppfördes i början av seklet.

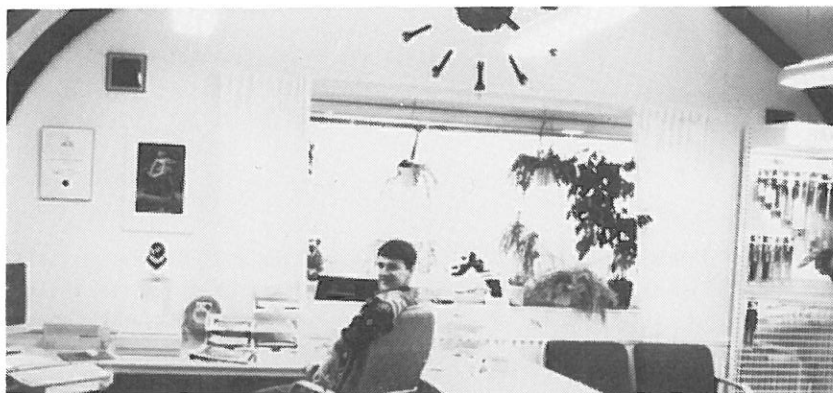
Lars Bäckström, Logistik/Data-avdelningen:

- Jag har ju suttit här tidigare. Miljön är därför inte främmande för mig. Rummet är mindre än i höghuset, men vi ska ju försöka krympa ytorna. De centrala datorerna har inte flyttats, så det blir mer spring för oss. Annars tycker jag att det är helt OK idag.

Hur känns det efter flytten?

Hans Svensson, Marknadsavdelningen:

- Vi har flyttat från en bra lokal till en ännu bättre. Den här lokalen andas trivsel och arbetsglädje. Vi sitter som "under takåsen" i Gamla Sta'n. Titta bara på den gamla klockan!

Britt Norén, Ekonomiavdelningen:

- Det känns mycket bra. Vi har kommit till en ändamålsenlig lokal, där vi sitter tillsammans. Det innebär att vi inte behöver springa från rum till rum. Dessutom är det en ljus och mysig lokal.

"Snillen spekulerar"

Pentti Huotari valdes av Förslagskommittén till "Årets förslagsställare" för sitt förslag att vänta med slipning och märkning till efter det att tångens skänklar har plastdoppats. Detta innebär mindre omarbeten på tångerna.

Årets högsta belöning, 9.500 kr har delats ut till Per Andersson för förslaget att ändra ledradien på våra tångar. Förändringen medför att vi kan minska antalet verktyg i våra maskiner, eftersom samma verktyg kan användas till flera tångstorlekar.

- Hur känns det Per?

Per: -Det ger bra motivation inför framtiden och kanske kan det stimulera andra till att lämna förslag. Det är ju viktigt att vi i dessa tider blir allt bättre på att tillverka tångar.

- Hur länge hade Du funderat på det här?

Per: - Ända sedan 1990 då vi började med provpartierna av den nya tången, som lanserades i början av -91.

- Vad ska Du göra med pengarna?

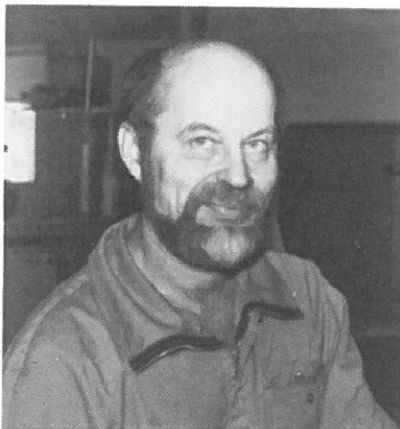
Per: - Först ska Wibble ha sitt och

sedan har jag inte planerat något speciellt. Det finns alltid hål att stoppa i om man har sommarstuga. Kanske det räcker till en åkgräsklippare.

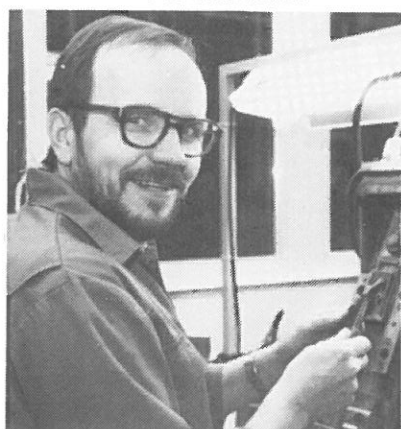
Dessutom utlottades studieresor bland årets samtliga förslagsställare. De lyckliga vinnarna, Gunilla Eckerbring, Per Andersson och Martti Nykänen, ska göra en studieresa till något Sandvik-bolag i Sverige.

Per Andersson

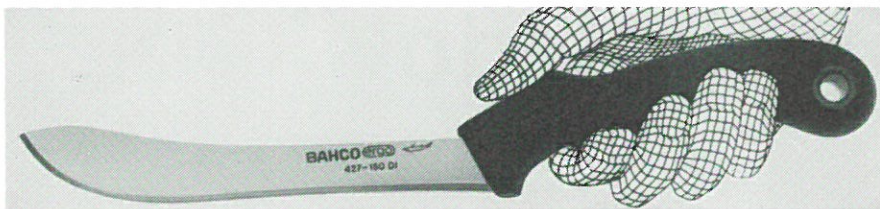
Martti Nykänen

Pentti Huotari

”Dröm blir verklighet”

Bahco-knivarna försvinner från årsskiftet ur Sandvik Bahcos produkt-sortiment. Knivarna kommer emellertid att finnas kvar på marknaden under varumärket ”Bahco”. Lars-Åke Anterwing, som tidigare innehåft befattningar som t ex marknadschef på F E Lindström och försäljningschef inom affärsområdet Tänger, kommer att ”ta hand om” Bahco-knivarna och driva verksamheten i egen regi. ”Det är en dröm som går i uppfyllelse”, berättar Lars-Åke.

Bahco förvärvade 1959 E A Bergs Fabriks AB i Eskilstuna. Med förvärvet följde en för Bahco ny produktgrupp, nämligen knivar med det välkända ”Haj-märket”. Verksamheten vid E A Bergs avvecklades 1968 och en stor del av tillverkningen flyttades till Enköping. Detta gällde emellertid inte knivtillverkningen. I samband med nedläggningen av knivtillverkningen i Eskilstuna, etablerades samarbete med knivtillverkaren ”Helle Fabriks AB”. Det norska företaget har sedan dess legotillverkat Bahco-knivarna.

Ergo-uppmärksamhet

Produktgruppen knivar har utvecklats under de gångna åren. Detta gäller inte minst i frågan om ergonomisk utformning och har uppmärksammat av kunnigt yrkesfolk. I samband med den nordiska livsmedelstekniska mässan ”Food Industry -90” tilldelades våra yrkesknivar i Ergo-serien ”Arbetsmiljöpriset 1990”. Det var de nordiska huvudskyddsombuden inom livsmedelsindustrier som hade nominerat Bahco-knivarna.

Sortimentsöversyn igen ...

Under de senaste åren har ett antal sortimentsöversyner genomförts. Översynerna har i de flesta fall resulterat i minskningar av produktsortimentet. Sandvik Bahco i Enköping ska koncentrera verksamheten kring skiftnycklar och tänger. Beslut har därför fattats om att en rad produkter i det skrandsortimentet ska avvecklas, t ex röravskärare och knivar.

”Dröm blir verklighet”

Lars-Åke Anterwing har sedan han anställdes 1967 innehåft en rad olika befattningar inom gamla Bahco Verktyg-gruppen. Han har under drygt 10 år varit försäljningschef på F E Lindström i Eskilstuna. Lars-Åke slutar sin anställning på Sandvik Bahco den 31 december 1992. Han övergår då till att bli ”sin egen” och ska ägna all sin tid och kraft åt marknadsföring och försäljning av Bahco-knivar.

- Det är en gammal dröm som går i uppfyllelse, berättar Lars-Åke. Jag har som många andra närt en dröm om att driva egen verksamhet. Nu har jag fått chansen!

- Vid årsskiftet tar jag över ansvaret för Bahco-knivarna. Under hösten har jag fört förhandlingar med Sandvik Bahco och vi har träffat en överenskommelse, som ger mig den här möjligheten. Personligen upplever jag det som om cirkeln är sluten. Mitt första arbete vid 11 års ålder var nämligen som springgrabb hos en slaktare i Eskilstuna. Vidare arbetade min morfar som knivslipare vid E A Bergs i Eskilstuna, berättar Lars-Åke vidare.

- Bahco-knivsortimentet omfattar ett 50-tal artiklar. Det är knivar för yr-

kesmässig användning, främst vid slakt och styckning. Merparten av försäljningen sker i Sverige och övriga nordiska länder. Jag kommer att i stort bibehålla nuvarande distributionssystem i Norden och ska arbeta för att öka marknadsandelarna. Jag tittar också på möjligheten att exportera knivar utanför Norden. Det finns intresse från en rad länder, t ex England, Irland och Holland. Det gäller dock att skynda långsamt, betonar Lars-Åke.

”Väl förberedd”

- Jag ser utmaningen och känner stor kampanda inför den nya uppgiften, framhåller Lars-Åke. Jag känner mig väl förberedd och har under hösten bl a genomgått en av utvecklingsfonden anordnad ”starta eget”-kurs under två veckor. Före, under och efter utbildningen har jag ”fin slipat” min affärsidé, studerat förutsättningarna på marknaden i form av bl a konkurrenter och priser, utarbetat en detaljerad budget och förhandlat med banker angående finansiering. Verksamheten kommer att bedrivas inom det nybildade företaget ”KLA TOOL AB” och jag kommer att vara Enköping trogen.

”Tack till alla”

- Jag vill också passa på tillfället att genom Ställskruven tacka alla som medverkat för att jag ska kunna förverkliga en gammal dröm. Jag vill även tacka alla arbetskamrater och vänner för ett underbart samarbete (ingen nämnd och ingen glömd!) under mer än 25 år och jag önskar Er alla lycka till i fortsättningen, avslutar Lars-Åke.

Färre olycksfall i arbetet

Statistiken över olycksfall i arbetet på Sandvik Bahco är entydig. Såväl antalet olycksfall som olycksfallsfrekvensen visar en klart nedåtgående trend. Åren 1987 - 1992 har antalet olycksfall minskat med cirka 67 % och olycksfallsfrekvensen gått ned med drygt 50 %.

Genom Företagshälsovårdens försorg förs statistik över olycksfall som inträffar i arbetet. Olycksfallen registreras per skyddsområde och anges efter typ av skada. Efter varje inträffat olycksfall verkställs en utredning för att klarlägga orsaken. Vidare föreslås åtgärder som ska vidtas för att förhindra upprepande av liknande olycksfall. Olycksfallsstatistiken redovisas i bl a Skyddskommittén och används för att "spåra" risker i arbetet.

Klar förbättring

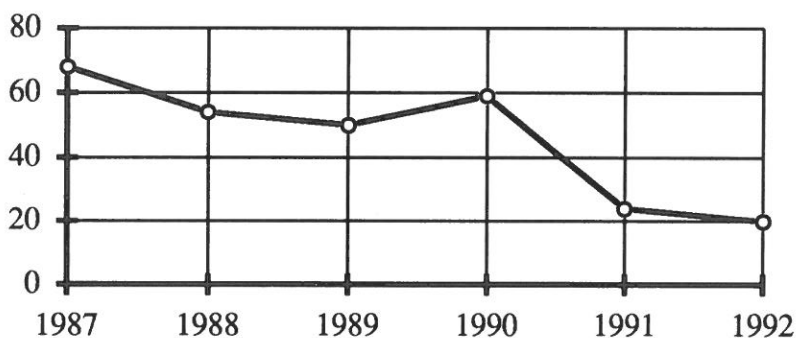
Olycksfallsstatistiken de senaste åren visar på en klar förbättring. Som framgår av vidstående diagram har under den senaste 6-årsperioden antalet olycksfall gått ner från 68 till 20 (preliminär uppgift), dvs minskning med 70 %, och olycksfallsfrekvensen gått ner från 101,5 till cirka 50,0 (preliminär uppgift), innebärande en minskning med 50 %. Av båda diagrammen framgår också att trenden är stadigt nedåtgående med undantag för "olycksåret" 1990. Det går inte att peka ut någon enskild orsak till den positiva

utvecklingen. Uppnådda effekter är resultat av förebyggande skyddsarbete med bl a information och utbildning,

förbättring av arbetsmiljön, ökat skyddsmedvetande hos de anställda samt lägre personalomsättning.

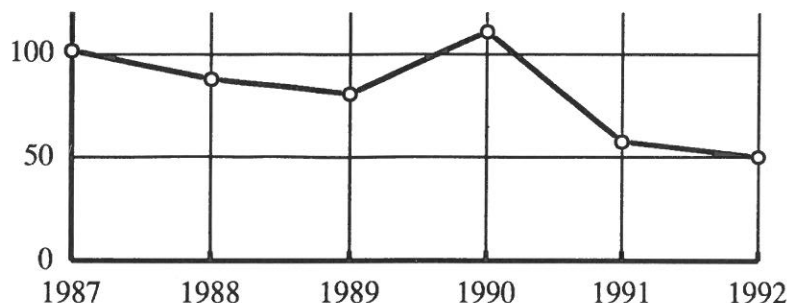
Antal arbetsolycksfall

Av diagrammet nedan framgår antalet inträffade olycksfall i arbetet inklusive färdolycksfall till/från arbetet åren 1987 - 1992. Uppgiften för 1992 omfattar tom november och är därför preliminär.

Olycksfallsfrekvens

Av diagrammet nedan framgår antal inträffade olycksfall per 1 milj. arbetstimmar. Detta mått benämns "olycksfallsfrekvens". Uppgiften för 1992 gäller t o m november och är därmed preliminär.

Osannolika (?) nyheter -93

Massmedierna jagar nyheter. Ibland gör något nyhetsorgan ett "scoop". Som enda nyhetsförmedlare lyckas man publicera en större nyhet. Ställskruven intar en blygsam position i massmediavärlden. Nyhetsbevakningen gäller främst hän-

delser inom Sandvik Bahco-världen. Härav följer att "scoopen" inte är så många och har begränsad omfattning. Nyheterna som rör den "lilla" Sandvik Bahco-världen är emellertid viktiga för oss som arbetar i företaget.

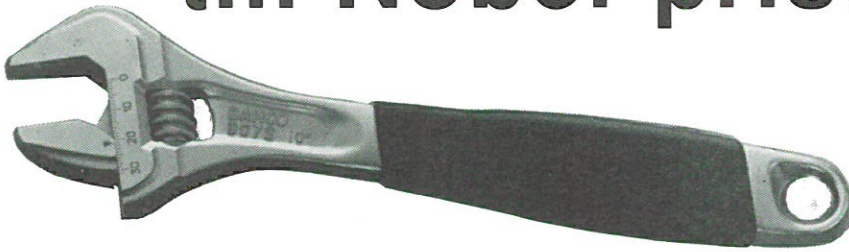
Snart är det nytt år. Vilka nyheter

kommer att publiceras i Ställskruven 1993? Redaktionen har något funderat kring temat "osannolika (?) nyhetsrubriker 1993". Framtiden får visa vad som händer. Kanske finns ett eller annat "lokalscoop" bland följande rubriker:

SANDVIK BAHCO UTSETT TILL ÅRETS INDUSTRIFÖRETAG!
STÄLLSKRUVSREDAKTÖR FICK NOBEL-PRIS I LITTERATUR!
AB SANDVIK SAWS AND TOOLS NAMNBYTER TILL AB SANDVIK BAHCO!
ELLA BORG HAR BÖRJAT RÖKA!
EXPORTSATSNINGEN BLEV SUCCÉ. KRAFTIGT ÖKAD ORDERINGÅNG!
SANDVIK BAHCO LÖNSAMMASTE ENHETEN INOM SANDVIK-KONCERNEN!
I "TÄNK OM"-PROJEKTETS SPÅR - MEDARBETARAVTAL PÅ SANDVIK BAHCO!
SANDVIK BAHCO NYANSTÄLLER FÖR FÖRSTA GÅNGEN PÅ TRE ÅR!

"Jubileumsskiftnyckeln" till Nobel-pristagarna

Tekniska Högskolans studentkår var i år arrangör för aktiviteter i samband med Nobel-festligheterna.

Sandvik Bahco fick en förfrågan

om att sponsra med en Bahco skiftnyckel. Svaret blev ja och därför utdelades till Nobel-pristagarna, H.M. Konungen och statsministern en "Jubi-

leumsskiftnyckel" 9072 C samt ett broschyrblad på engelska om vår produkts unika egenskaper.

På frågan varför Tekniska Högskolan tillfrågat just oss blev svaret: Skiftnyckeln är en svensk uppfinning och detta har framkommit under Bahcos deltagande på världsutställningen i Sevilla. Positiv och informativ uppmärksamhet för våra produkter som betyder möjligheter att nå nya kunder!

Stig Lundh

Sandvik-förmåner

Inom Sandvik-koncernen finns vissa regler av "policykaraktär". För anställda inom Sandvik Bahco kommer dessa regler att tillämpas fullt ut från 1993 med undantag för trotjänarbelöningar. För dessa gäller särskilda övergångsregler de närmaste åren. Flera av Sandvik-reglerna medför intressanta förmåner för anställda inom Sandvik Bahco.

Resultatandelssystem

Inom koncernen finns sedan flera år ett resultatandelssystem. Detta system syftar till att stärka de anställdas intresse för företaget och understryka företagets och de anställdas gemensamma intresse av en tillfredsställande vinstnivå, som grund för fortsatt god utveckling för bolaget och därmed för de anställdas trygghet.

Under förutsättning att Sandvik-koncernens årsresultat (avkastning i procent på arbetande kapital) överstiger en viss nivå, sker efter fastställda regler avsättning till en årsfond. Årsfonden förvaltas av en stiftelse "Stiftelsen Sandvik resultatandel". Andelsägare i årsfonden är de anställda som varit tillsvidareanställda hela året eller slutat på grund av pensionering eller liknande. För att vara andelsberättigad krävs vidare att inkomsten överstiger 1,5 basbelopp. Full andel erhålls om inkomsten överstiger fyra basbelopp. Varje andelsägare erhåller ett särskilt andelsbesked.

Årsfonden förvaltas således av en stiftelse. Varje årsfond redovisas separat. I stiftelsens styrelse ingår representanter för Sandvik AB, Sandvik Metall och Sandvik PTK. Andelen i en årsfond är bunden i fem år. Efter fem år sker utskiftning av årsfonden till andelsägarna.

Personalköp

Anställda inom Sandvik-koncernen har möjlighet att till rabatterade priser göra sk personalköp. Det gäller då köp av produkter som tillverkas och marknadsförs inom koncernen.

Kataloger med uppgift om aktuella produkter och priser finns på följande platser: PV-kontoren, Centralförrådet samt Växel/Reception. Beställning av produkter för personalköp görs i Centralförrådet.

Trotjänarbelöningar

Reglerna för belöning av trotjänare inom Sandvik-koncernen redovisades i förra numret av Ställskruven. För trotjänarbelöningarna gäller särskilda övergångsregler år 1992 - 1994.

Studieresor

Inom Sandvik-koncernen anordnas årligen studieresor för anställda. Studieresorna syftar till att öka kunskapen om företaget och att öka insikten i och förståelsen för företagets internationella verksamhet. Som resmål gäller något av Sandvik-koncernens dotterbolag i Västeuropa. Studieresorna pla-

neras och genomförs inom respektive affärsområde. Sandvik Bahco ingår som bekant i AB Sandvik Saws and Tools.

Fördelning av platserna till studieresan sker genom utlottning bland anställda som uppfyller minimikravet "fem års anställning". Genom att längre anställningstid medför fler "lottchanser", ökar vinstchansen med längre anställningstid.

Anställningstid	Antal lottchanser
5 år	1
15 år	2
25 år	3

Utlottning av resorna sker under kontroll av en speciell kommitté med representanter för Metall, SIF och SALF. Anställd, som har vunnit studieresa, får inte delta i kommande utlottningar.

Under våren -93 (preliminärt mars) deltar Sandvik Bahco-anställda för första gången i lottningen om platser till 1993 års studieresa.

Resereglemente för tjänstemän

"Sandvik resereglemente" är gemensamt för Sandvik AB och dess produkt-, regions- och serviceföretag i Sverige. I resereglementet återfinns regler i samband med tjänsteresor i Sverige och utomlands.

Sandvik AB:s resereglemente för tjänstemän och reseförsäkringar kommer att tillämpas från 1993. Resereglemente och blanketter för reseanmälan, reseräkning etc kommer att distribueras till berörd personal.

Sekvensen

Michael Carlsson demonstrerar hur bordtennis ska spelas.

Vid återinvigningen av Sekvensen var det ett 100-tal besökare som inspekterade de nya lokalerna och provade utrustningarna. Alla var positiva till förändringarna som gjorts. Vi på Ställskruven hoppas att detta ska leda till att antalet motionärer i Sekvensen kommer att öka.

Suoma Köngäs: - Visst smakade frukten bra!

Det gäller att vara ett gott föredöme. Vi kan rapportera att två i Ställskruvs-redaktionen har återupptagit sina tidigare bordtennis-karriärer. Gissa vilka! (Som ledtråd kan vi säga att den ene har bra räckvidd och den andre gör så gott han kan, trots räckvidden.)

Ella Borg och Gudrun Nilsson förrättar den viktiga dragningen av Sekvens-lotteriet.

Gunvor Karlsson i full aktion.

Jympa

Curt Pettersson - Försök hålla i lite till!

Conny Plahn

Kersti Leijon

20 stycken är med i jympagänget idag, men fler får plats. Kom till Kryddgårdens Gymnastisal och ha roligt samtidigt som Du får röra Dig till bra musik. *Tisdagar kl 19.00-20.00.* Vill Du värma upp med badminton en stund innan, kan Du börja redan kl 18.00. Om vattenjympa passar Dig bättre, är Du välkommen till Kryddgårdens bassäng *måndagar kl 16.00-17.00.*

Alla hjärtligt välkomna!

Inför julhelgen

Vi går nu mot några dagars skön avkoppling med julfirande m m. Naturligtvis blir det lite extra julmat med skinka, lutfisk och gröt, och det är nyttig mat, särskilt om man skär bort det feta på skinkan!

Julhelgen bjuder också på många bra julprogram på TV och det blir lätt att man tillbringar alltför mycket tid framför TV-apparaten.

GLÖM INTE BORT ATT GÅ UT OCH MOTIONERA MELLAN PROGRAMMEN OCH JULMATEN!

Varför inte ta en sväng till Sekvenslokalen! Den kan Du utnyttja hela helgen. Fr o m den 21/12 är "kortläsaren" till Sekvensen i bruk och alla som har kort till B-porten kan använda kortet i den nya kortläsaren. Ni som inte har kort, men vill träna på kvällar och helger, hör av Er till Företagshälsovården så ordnar vi kort!

Vi hoppas Ni alla får en skön helg och önskar

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!
Företagshälsovården

Vinnare

Logotyper, Ställskruven nr 7/92

Eric Pettersson, Ola Andersson, Anne-Marie Ahlgren, Mikael Andersson och Tony Zackrisson.

Varsin Bellman-lott till vinnarna. Grattis och lycka till i dragningen!
Rätt svar:

Vad heter låten, Ställskruven nr 7/92?

Det här var visst alldeles för svårt. **Endast ett** av alla inkomna svar var rätt!!
Grattis **Monika Långhede!** Skiftnyckelgodis i pris.

Svar:

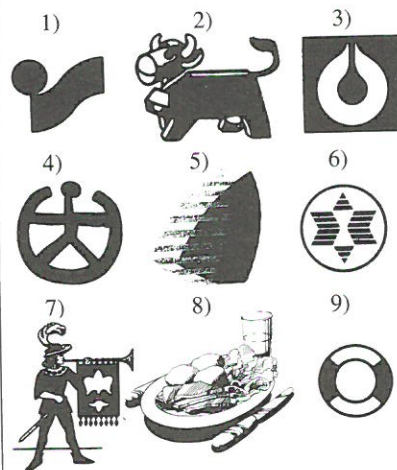
1. Du är den ende	5. Jag hade en gång en båt
2. I natt jag drömde	6. Idas sommarvisa
3. Visa vid vindens ängar	7. Kom i Kostervals
4. Vem kan segla förutan vind	8. En gång jag seglar i hamn.

Ställskruven våren -93

Redaktionen för Ställskruven har fastställt preliminära utgivningsdagar t o m mars -93 och som Ni ser kommer vi under en provperiod jan - mars att ha utgivning var 14:e dag:

	Manusstopp	Utgivning
Nr 1	20/1	28/1
Nr 2	3/2	11/2
Nr 3	17/2	25/2
Nr 4	3/3	11/3
Nr 5	17/3	25/3

Vad står logotypen för?

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....

Svar till Gunnel Lidberg på Personalavdelningen senast den 20 januari -93. Fem Bellman-lotter i pris. Lycka till!

Namn:

.....

God Jul och Gott Nytt År, önskar Ställskruvs-redaktionen!